

Vse spise, v očno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravištvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljate je pošiljati franco. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIS

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjenišvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna številka 1 Din. Članstvo „Pov. Uč. Ljubljana“ ima s članarino še plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2.50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Seja širjega sosveta UJU poverjenišvo Ljubljana dne 5. januarja 1925.

Po sklepu ožjega sosveta UJU poverjenišvo Ljubljana se vrši v ponedeljek, dne 5. januarja 1925 seja širjega sosveta v Ljubljani v mestni dvorani na magistratu ob pol 9. uri zjutraj.

Dnevni red:

1. Poročilo poverjenika tovariša L. Jelenc.
2. Poročilo o seji širjega glavnega odbora UJU v Beogradu. — Poroča strokovni tajnik R. Dostal.
3. Naše materialne in pravne zadeve. — Poroča urednik »Učit. Tov.« Iv. Dimnik.
4. Smer naše stanovske politike. — Poroča tov. A. Gmus.
5. Poročilo o upravi naših listov. — Poroča glavni blagajnik M. Fegic.
6. Določitev časa, kraja in dnevnega reda pokrajinske skupščine.

VLADIMIR POŽAR:

Pravni položaj učiteljstva.

(Konec.)

Iz tega sledi za nas aktivne uslužbenice 1. da se nas bo pred dosego popolne službene dobe upokojevalo do 1. sept. 1926 po starih zakonih, 2. da dobijo pokojnino po novem vse učne moči, ki so po 1. sept. 1923 dosegle 32 službenih let in 3. da dobi pokojnino po novem predpisu tudi ono učno osebje, ki se upokoji, ker je završilo 65. starostno leto.

Iz svojega poročila posnemam za nas samo: 1. vsak učitelj in učiteljica se podrobno seznaniti z novim uradniškim zakonom, ki si ga nabavi z naročitvijo priložne knjizice Tiskovne zadruge v Ljubljani, 2. da uradniški zakon se ni v celoti izveden, ker mu nedostaja še izvršnih naredb oziroma uredb, ki bodo za nas ugodne le v slučaju, da se vsi tesno oklenemo naše močne organizacije UJU, potem katere smo dosegli že marsikak priboljšek v gnotnem in moralnem oziru in jih bomo temveč, čimveč nas je vestnih organiziranec, ki hočemo delati za naš skupen blagor in ne držati križem rok, da vse store drugi.

Od UJU, kojemu izrekamo za obrambo naših pravic in za dosegle uspehe v oziru uradniškega zakona pričaku-

7. Predlogi, nasveti in slučajnosti.
UJU Poverjenišvo Ljubljana.
dne 22. decembra 1924.

Rudolf Dostal,
tajnik.

Luka Jelenc,
poverjenik.

Opomba: Eventualne predloge naj pošljejo okrajna društva poverjenišvu najmanj 3 dni pred sejo in se na kasnejše poslanske predloge ne bo oziralo. — Po čl. 14. pravil UJU so člani širjega sosveta člani ožjega sosveta in vsi predsedniki okrajnih društev. Prisotnost vseh članov na seji je obvezna. Ako se kak član ne more udeležiti seje, naj pooblasti namestnika. Zastopana morajo biti vsa društva!

Po čl. 40. a) plačajo predsednikom oziroma namestnikom stroške okrajna društva.

Mesto prilaganja vseh številkih prilog k prošnjam, naj bi zadostovalo zrelostno in usposobljenostno izpričevalo ter prvi in zadnji imenovalni dekret, ker obstoja nevarnost, da se tako številne listine založe ali poizgube. Ostali dekreti naj bi se navedli kot nekdanji v osebnih popisnicah.

4. Glede službenih prejemkov naj skuša UJU doseči, da se nam čimprej in skupno izplačajo zaostanki za dobo od 1. oktobra 1923, ker le z njimi si moremo nabaviti potrebne obleke in drugih najnujnejših potreb.

5. Če že ne vsemu učiteljskemu stanu, je vsekakor doseči našemu obmejnemu učiteljstvu ugodnosti iz čl. 40. novega uradniškega zakona in to z doplačilom v denarju. (Glej utemeljitev na str. 4. referata).

Na podlagi istega člena pa je izposlovati tudi času in delu primernih opravih doklad šolskim voditeljem in to za vso dobo, odkar se je to izplačevanje ustavilo. — Učiteljstvu našega obmejnega okraja se šteje po čl. 137. — 8 mesecev službe za popolno leto.

6. Glede izplačila postavno določenih stanarin smo mnenja, naj se nam izplača vsa stanarina, ki je del plače, mi pa bomo odplačevali faktično vrednost stanovanj občinam v višini, ki jo določijo posebna od okrajnega glavarstva v to sestavljena komisija, v kateri mora biti

tudi okrajni šolski nadzornik, ki pozna vsa naša naturalna stanovanja. Zadeva je nujna, ker bo sicer skupen odtegljaj za dobo od 1. oktobra 1923 do nadaljnega občuten.

7. Vsled draginje življenjskih potrebščin, ki je v našem okraju vsled neposredne bližine z državo boljše valute vseobča, hudo pa tudi, ker je večina šol našega okraja silno oddaljena od železnice naj bi prišel ves naš okraj v višji draginski razred.

8. Izposlovati nam je brezplačno zdravljenje v bolnicah Slovenije. Če ni državnih bolnic, naj krije stroške našega zdravljenja v deželnih in drugih bolnicah država in to na ta način, da vso oskrbo plača.

9. Glede naših službenih pravic in dolžnosti izdaj prosvetni oddelek poseben pravilnik, ki velja do novega šolskega zakona. Iz njega bodi razvidno med drugim tudi, kakšno je naše razmerje napram veroučiteljem — dušnim pastirjem in njihovo napram nam in so li isti v izvrševanju učiteljske službe pokorni temu novemu zakonu ali ne, kot so morali biti po prejšnjih predpisih.

10. Z ustavo je spravi v sklad tudi nadzorovanje šolskih otrok pri verskih vajah in določiti, je li učiteljstvo dolžno nadzorovati šolsko mladino tudi pri procesiji Rešnjega Telesa ali ne.

Učiteljski pravnik.

—Š Veljavnost meščanskošolskih izpričeval v zadevah uradniškega ranga. Prosvetni oddelek za Slovenijo, Štev. 22.209, Ljubljana, dne 11. decembra 1924. Gospod minister prosvete je z odlokom O. N. br. 64.352 z dne 27. novembra 1924 v zvezi s prejšnjim odlokom O. N. br. 28.230 z dne 2. julija 1924 (Prosvetni oddelek za Slovenijo št. 11.100 z dne 12. julija 1924) odredil: da je odpustno izpričevalo javnih trirazrednih meščanskih šol v Dalmaciji in v Sloveniji, katere so obstojale do leta 1922, enakovredno izpričevalu čez četrti razred meščanskih šol ter da odgovarja izpričevalu »strokovne šole s predpisanim zaključnim izpitom« v zmišlu zadnjega stavka čl. 6. zakona o civ. uradnikih in ostalih državnih uslužbenicah z 31. julija 1923.

—Š Kako je treba navajati v »Uradnem listu« razglašene zakone, naredbe itd. V svojih dopisih in poročilih navajajo uradi zakone, naredbe, razpise, razglase

itd., ki se razglašajo v »Uradnem listu«, vsak po svoje. Nekateri navajajo številko »Uradnega lista«, drugi številko, pod katero je izšel zakon (naredba) v »Uradnem listu«, tretji navajajo pa zopet oboje. Glede na ta različni način navajanja je včasih težko hitro poiskati zakon, naredbo itd., ki se navaja. Zato naj uradi v bodoče pri vsakem zakonu, naredbi ali kar je, označijo: 1. dan, mesec in leto zakona oziroma naredbe; 2. številko, pod katero je bil zakon (naredba) v »Uradnem listu« razglašen in 3. številko »Uradnega lista«, in sicer v obliki ulomka: številko, pod katero je bil zakon (naredba) razglašen, kakor števec, številko »Uradnega lista« pa kakor imenovalec.

—Š Tožbe državnih nameščencev na Državni svet. Iz Beograda poročajo: Na Državni svet je vloženih nešteto pritožb državnih nameščencev radi prevedbe. Državni svet jih rešuje marljivo in splošno se priznava, da dela pri tem temeljito in pravično. Tožitelji seveda nestrpno čakajo na rešitve in skušajo po vseh možnih potih doseči intervencije pri Dr-

LISTEK.

T. SELIŠKAR:

O potrebi poučnega lista za mladino.

Ali je to sploh potreba —? Zmiganje, obratne trditve, pričkanje nekaj posrečenih in neposrečenih razprav in na koncu rezultat, ki je zelo podoben ničli. Tako bi to bilo v onih časih, pred onim razmahom, ki je povzdignil naš stan nad povprečnost običajnega intelektualca. V teh časih pa, ko gre učiteljstvo s precejšnjo naglico nasproti svojemu končnemu velikemu smotru (saj sme n. pr. sanjati še o fakultetskimi izobrazbi!) se to ne bo zgodilo in prepričan sem, da tele kratke vrstice ne bodo šle mimo onih, ki so v stanu rešiti to vprašanje. Namreč vprašanje: Kako, kje, in s kakim sredstvi izdajati tak list — zakaj vprašanje v uvodu je že itak samobesni rešeno in se glasi: Je potrebno brez dvoma v isti meri, kakor je potreben mladini zabaven list.

Sicer je drugod to vprašanje že izgubilo svojo aktualno važnost — iz enostavnih razlogov. Ker se je rešilo v pozitivnem smislu in se je to tudi dejansko potrdilo z izdajanjem takih listov. Mislim namreč: Strogo poučnih (znanstvenih) mladinskih listov.

Mladina po veliki večini zelo rada čita. In vsakdo je opazil, da rajši čita, in tudi z veliko večjo vnemo, druge mladinske poučne in zabavne publikacije nego šolske. Tu se pojavlja tista neposredna upornost proti tistemu kar mora in neposredno nagnjen k tistemu, ki ni v zvezi z njihovo primorano dolžnostjo. To sicer ni nikako zlo, vendar pa je točka, ki povzroča pozornost. Vzгляд izmed mnogih: Največje veselje zavлада v mojem razredu, kadar vstopim z zavitkom, v katerem je prinesel pismonoša nove številke »Zvončka«. »Je že tu! Zvonček! Zvonček!« In ob koncu ure se jih komaj otresem. »Meni! Meni!« Tisti srečni, ki pridejo na vrsto pa hitro pipe v roke in liste narazen. In kaj mislite, kaj so si še omislili ti moji vneti bravci, Ker ni dosti števil — vstanejo po končanem pouku v šoli in dva tudi trije so nagnjeni nad enim listom — tako, da mi je bilo v začetku to mučno zaradi staršev, ki pa so se sedaj že privadili razvadam svojih otrok. (Seveda, vsi otroci niso tako vneti — računam pa do 80%, kar je lepo številko!)

»Zvonček«, ki vodi našo mladinsko literaturo, je postal v zabavnem in pa v poučnem (neposredno moralnem in vzgojnem) smislu tako važen, skoraj neprecenljiv — da bi, recimo, če bi prenehal izhajati, bil to zelo, zelo hud udarec za našo mladino.

Manjka pa mu mladinsko znanstvenega dela. Po svojem skromnem mnenju

je pa to itak prav, zakaj, če se ne motim, bo »Zvonček« v najkrajšem času postal to, kar si predstavljam pod idealno revijo zgolj lepe mladinske literature. In čemu bi ga motili in ga ustavljali na tej lepi poti!

Torej: Ustanovimo poleg tega lepo literarnega in moralčno poučnega lista še strogo mladinsko znanstveni list.

Naša doba je doba človeškega veluma, Darwin je zagnal razkrojna dejstva v razpadajočo reakcijo cerkvenih tez. Häckel jih je postavil na glavo, človek si je podvzel morskno globino in ozračje, zblížal je kontinente in ne bo dolgo, ko bodo brneli na polih žice anten, iz človeških možgan se je obesila misel na elektrone. Tehnika se izpopolnjuje v tisto, kar je bilo še pred desetimi leti nemogočnost, človek že plete zanjko, da jo vrže na Majs, ultra violetni žarki, radiofotografija... Človek hiti.

Ko mi je razkazoval neki znanec v Nemčiji svojo meščansko šolo, me je peljal tudi v delavnico. In tam sem pasel svojo radovednost na nešteti aparatih, miniaturnih strojev, izdelkov iz lesa, lepene, kovine, mavca — in konečno na radio-aparatu. In ko sem ga vprašal koliko stane taka naprava, se mi je zmoglavno nasmešnil in dejal: »Skoraj nič. To so napravili učenci sami!« »Delovna šola —?« sem ga vprašal. »Da! Toda v veliki meri so pripomogli k tem uspehom naši mladinski znanstveni časopi-

si«, mi je pojasnjeval in mi pokazal najrazličnejše take publikacije.

In te dni mi je isti znanec poslal še neki nov mladinsko-znanstveni časopis, ki se imenuje »Unser Schiff«. Smoter takega časopisa podam najbolje, če priobčim v celoti proglaš uredništva, ki se glasi:

»Halo, mladina! Na krov! Pozor! Kapitan govori!

V širni svet odjadramo! V led polarnih pokrajin, v vročino tropičnega solnca. Po vodah Atlantskega, Indijskega in Tihega oceana drvi naša ladja. V vse dežele Evrope, v Ameriko, v Afriko, v Azijo, v Avstrlijo! Spoznati moramo domovino in daljino: opazovati hočemo vse kar je važnega na svetu.

Kar je premajhno našim očem, oglejmo si s povečevalnim steklom in z mikroskopom, kar je preoddaljeno, opazujmo z daljnogledi.

O vsem se hočemo poučiti kar je pri nas in drugod — kar nam nudi narava, šport in klinika, da si okrepimo duh in telo, da si vadimo oči in roke — da postanemo možje.

Povzpeli se bomo na vrhove gorá, gledali bomo v kraterje vulkanov, kopalni se bomo v rekah in jezerih, vozili po železnici in v avtu, pluli v zrakoplovu, jezdili na konju, muli, slonu, kameli — sledili bomo nosoroge in leve v Afriki, kengeruje v Avstraliji, medvede v Kanadi, tigre v Indiji, pili bomo čaj pri Kitajcih, pombe pri zamorcih, kvas v